

28.1.2020

AT 3/2020

PAPERILIITTO RY:N LAKON JA METSÄTEOLLISUUS RY:N ILMOITTAMAN TYÖSULUN SÄHKÖISTYS- JA SÄHKÖASENNUSALALLE MAHDOLLISESTI AIHEUTTAMAT TYÖNTEON ESTEET

OSA 1: PAPERILIITTO RY:N LAKKO JA METSÄTEOLLISUUS RY:N ILMOITTAMA TYÖSULKU

1. Alkaneet ja ilmoitetut työtaistelutoimenpiteet

Paperiliitto ry on 27.1.2020 aloittanut lakon 68 paperiteollisuudessa toimivassa yrityksessä. Tämä lakko kestää 10.2.2020 saakka. Lakko laajenee 10.2.2020 käsittämään 81 alan yritystä. Ennakoilmoituksen mukaan tämä laajennettu lakko kestää 17.2.2020 saakka.

Yksityiskohtaiset tiedot lakosta ja lakon kohteena olevista yrityksistä löydätte Paperiliitto ry:n sivuilta:

<https://www.paperiliitto.fi/edunvalvonta/tyotaistelu.html>

Työnantajapuolta edustava **Metsäteollisuus ry** on puolestaan antanut ennakoilmoituksen **työsulusta ajalla 10.- 13.2.2020**. Työsulun piirissä on 12 alan yritystä.

Lähemmät tiedot mahdollisesta työsulusta ja työsulun piirissä olevat yritysten toimipaikat löydätte Metsäteollisuus ry:n sivuilta:

<https://www.metsateollisuus.fi/tiedotteet/kilpailukyky-tukeva-ratkaisu/>

Edellä mainitut työtaistelutoimenpiteet voivat estää sähköistys- ja sähköasennusalan töiden tekemisen tehtailla tai ainakin aiheuttaa häiriöitä tai viivästystä tehtailla olevien työmaiden työaikatauluun.

Käsitlemme tässä tiedotteessa sähköistys- ja sähköasennusalan työnantajan palkanmaksuvelvollisuutta ja palkanmaksuvelvollisuuteen liittyviä toimenpiteitä siinä tapauksessa, että sähköistys- ja sähköasennusalan työntekijöiden ja / tai alan toimihenkilöiden työn tekeminen estyy toisen toimialan työtaistelutoimenpiteiden seurauksena.

Lisäksi käsitlemme niitä toimenpiteitä, joita sähköistys- ja sähköasennusalan yrityksen tulee kohdistaa sopimuskumppaneihinsa siinä tapauksessa, että sähköistys- ja sähköasennusalan työt edellä mainittujen työtaistelutoimenpiteiden seurauksena häiriintyvät tai estyvät.

OSA 2: TYÖTAISTELUTOIMENPITEIDEN VAIKUTUS SÄHKÖISTYS- JA SÄHKÖASENNUSALAN TYÖNTEKIJÖIDEN JA TOIMIHENKILÖIDEN TYÖSUHTEISSA

Työsopimuslain 2 luvun 12 § sisältää pakottavan säännöksen työnantajan palkanmaksuvelvollisuudesta tilanteessa, jossa työntekijän työnteko estyy.

Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, ettei työnantaja voi välttää toisen työehtosopimusalan työtaistelutoimenpiteiden aiheuttamaan töiden estymiseen liittyvää palkanmaksuvelvollisuuttaan lomauttamalla työstä estyvän työntekijän ennakoidun työstä estyminen ajaksi.

Palkanmaksuvelvollisuuden pituus työntöön estymisen ajalta riippuu siitä, aiheutuuko työntöön estyminen Paperiliitto ry:n toimeenpanemasta lakosta vai Metsäteollisuus ry:n toimeenpanemasta työsulusta.

Työstä estymisen syyhyn on siten kiinnitettävä huomiota erikseen kunkin työstä estymispäivän osalta työmaa- ja työntekijäkohtaisesti.

2.1 Työnantajan palkanmaksuvelvollisuus sähköistys- ja sähköasennusalan työntekijän / toimihenkilön työntöön estyessä toisen toimialan työtaistelutoimenpiteiden seurauksena

Jos sähköistys- ja sähköasennusalan työntekijän tai alan toimihenkilön työnteko estyy toisen toimialan työtaistelutoimenpiteiden seurauksena, työnantaja on työsopimuslain 2 luvun 12 § toisen momentin mukaan velvollinen maksamaan työstä estyville työntekijöille ja toimihenkilöille palkkaa yhteensä

- a) **enintään seitsemältä sellaiselta työpäivältä**, joina asianomaisten henkilöiden työ on ollut estyneenä **yksinomaan** Paperiliitto ry:n toimeenpaneman **lakon seurauksena**;
- b) **enintään neljältätoista sellaiselta työpäivältä**, joina asianomaisten työntekijöiden / toimihenkilöiden työ on ollut estyneenä Metsäteollisuus r:n toimeenpaneman **työsulun seurauksena**.

On siis erikseen laskettava, aiheutuuko kunkin työntekijän / toimihenkilön työstä estyminen

- yksinomaan lakosta → esteajan palkanmaksuvelvollisuus enintään 7 työpäivältä;
- työsulusta → esteajan palkanmaksuvelvollisuus enintään 14 työpäivältä.

Työsulun aiheuttamasta toisen yrityksen työntekijöiden työntöön estymisestä on Korkeimman oikeuden ratkaisu KKO:2008:35.

2.2 Menettely sähköistys- ja sähköasennusalan työntekijän / toimihenkilön työnteon estyessä toisen toimialan työtaistelutoimenpiteiden seurauksena

Sähköistysalan työntekijän / alan toimihenkilön työnteon estyessä jaksossa 2.1 mainituista syistä, työnantajan on aiheellista toimia seuraavasti.

1. Annetaan työnteon estymistä koskeva ilmoitus työstä estyvälle työntekijälle / toimihenkilölle

Työnantajan on annettava kullekin sähköistys- ja sähköasennusalan työntekijälle / alan toimihenkilölle todisteellisesti ilmoitus työstä estymisestä heti, kun työntekijän / toimihenkilön suoritettavana olevan työn tekeminen asianomaisella työmaalla on estynyt toisella toimialalla toimeenpannun lakon / työsulun seurauksena.

Malli työnteon työstä estymistä koskevasta ilmoituksesta, liite 1.

Työnantajan tulee ohjeistaa, että työntekijät / toimihenkilöt merkitsevät lakosta tai työsulusta aiheutuvan työnteon estymisen tuntikortteihinsa kyseisten työpäivien kohdalle. Merkintä tulee tehdä myös niiden päivien kohdalle, joina työntekijä / toimihenkilö työnantajan osoituksesta tekee työnteon esteen vuoksi muuta kuin sitä työtä, jota hän oli tekemässä työnsä estyessä (katso seuraava alakohta 2).

2. Velvollisuus järjestää / velvollisuus tehdä muuta työtä.

Työnantaja on velvollinen osoittamaan lakon / työsulun seurauksena työstä estyvälle työntekijälle / toimihenkilölle hänen työnsopimuksensa mukaista muuta työtä, tai mikäli sellaista työtä ei ole tarjolla, työnantajalla mahdollisesti tarjolla olevaa muutakin työtä, jota työntekijä / toimihenkilö kykenee tekemään. Työnantajan velvollisuus muun työn järjestämiseen jatkuu koko työstä estymisen kestoajan.

Työntekijä / toimihenkilö on velvollinen suorittamaan työnantajan työstä estymisen ajaksi hänelle osoittamaa työtä. Jos työntekijä / toimihenkilö kieltäytyy työnantajan hänelle osoittamasta työstä, työnantajalla on oikeus vähentää työntekijälle / toimihenkilölle esteen ajalta enintään seitsemältä (lakko) ja enintään neljältätoista (työsulku) työpäivältä maksettavasta palkasta määrä, jonka työntekijä / toimihenkilö olisi ansainnut tekemällä työnantajan hänelle osoittamaa työtä (katso jäljempänä jakso 2.3).

3. Ilmoitus palkanmaksun keskeytymisestä

Kun työntekijän / toimihenkilön työstä estyminen (päivät, jolloin työntekijän / toimihenkilön aiemmin suorittamaa työtä ei ole lainkaan voinut tehdä sekä päivät, jolloin työntekijä / toimihenkilö on esteen takia tehnyt työnantajan osoittamaa muuta työtä), vastaa kestoiltaan enintään seitsemää (lakko) ja neljätoista (työsulku) työpäivää, eikä työnantajalla enää tämän jälkeen ole mahdollisuutta järjestää työntekijälle / toimihenkilölle muuta työtä, työnantajan tulee ilmoittaa todisteellisesti työntekijälle / toimihenkilölle, että palkanmaksu keskeytyy työsopimuslain 2 luvun 12 § 2 momentin nojalla siihen saakka, kunnes työntekoa koskeva este poistuu.

Jos työnantaja kuitenkin kykenee järjestämään työntekijälle / toimihenkilölle muuta työtä myös sen jälkeen, kun työntekijän / toimihenkilön työstä estyminen on jatkunut seitsemän (lakko) / neljätoista (työsulku) työpäivää, jatkuu työnantajan palkanmaksuvelvollisuus niin pitkään, kun tätä muuta työtä on työntekijälle / toimihenkilölle tarjolla ja työntekijä / toimihenkilö tarjottua työtä suorittaa (katso seuraava jakso 2.3).

Malli palkanmaksun keskeytymistä koskevasta ilmoituksesta, liite 2.

2.3 Työnteon estymisen ajalta maksettava palkka, sähköistys- ja sähköasennusalan työntekijät / toimihenkilöt

2.3.1 Täydellinen työstä estyminen

Mikäli Sähköistys- ja sähköasennusalan työehtosopimuksen piirissä olevan työntekijän tai alan toimihenkilön työn tekeminen estyy kokonaisuudessaan, eikä työnantaja kykene osoittamaan hänelle muuta työtä, tulee työnteon esteen ajalta enintään seitsemältä (lakko) ja enintään neljältätoista (työsulku) työpäivältä maksettavan palkan vastata määrältään työntekijän / toimihenkilön työsopimuksen ja työsuhteessa aikaisemmin noudatetun työehtosopimuksen mukaista palkkaa.

Sähköistys- ja sähköasennusalan työntekijöiden osalta tällaisena voidaan pitää:

- henkilökohtaista aikapalkkaa (PTP+HPO), jos työnteon estyminen on alkanut työntekijän ollessa työssä työmaalla, jolla tehtävästä työstä hänelle on työehtosopimuksen mukaisesti maksettu henkilökohtaista aikapalkkaa. Jos kyseisellä työmaalla on sovittu maksettavaksi erityistyölisää, maksetaan erityistyölisä myös esteen ajalta;
- TES 9 §:n korvauskeskituntiansion mukaista palkkaa, jos työnteon estyminen on alkanut työntekijän ollessa työssä urakkatyömaalla.

2.3.2 Työn estymisen takia osoitetusta ja tehdystä muusta työstä maksettava palkka

Jos työnantaja järjestää työstä estyvälle työntekijälle / toimihenkilölle muuta hänen työsopimuksensa mukaista työtä, tulee siitä maksettavan palkan vastata työntekijän / toimihenkilön työsopimusta ja hänen työsuhteessaan noudatettua työehtosopimusta (entiset ehdot).

Jos sähköistys- ja sähköasennusalan työntekijä urakkatyömaan töiden estyessä toisen toimialan työtaistelutoimenpiteiden takia siirretään työhön aikapalkkauksella tehtävälle työmaalle, maksetaan työntekijälle siellä tehtävästä työstä henkilökohtaista aikapalkkaa (PTP + HPO) eikä urakan keskeytystyölisäpalkkaa.

Jos työnantajan työstä estyvälle työntekijälle / toimihenkilölle osoittama työ ei vastaa työntekijän työsopimuksen mukaista työtä, tulee siitä maksettavan palkan enintään seitsemän (lakko) / enintään neljäntoista (työsulku) ensimmäisen työstä estymispäivän ajan (työpäivinä laskettuna) vastata määrältään työntekijän / toimihenkilön työsopimuksen ja hänen työsuhteessaan noudatetun työehtosopimuksen mukaista palkkaa. Tällaisena palkkana lienee yleensä pidettävä työntekijän henkilökohtaista aikapalkkaa (PTP + HPO). Lisäksi maksettavan palkan tulee vastata vähintään tehtävää työtä koskevan yleissitovan työehtosopimuksen määräyksiä.

Enintään seitsemän (lakko) ja enintään neljäntoista (työsulku) ensimmäisen työstä estymispäivän jälkeen (työpäivinä laskettuna) työntekijälle / toimihenkilölle maksettava palkka voi poiketa työntekijän / toimihenkilön työsopimuksen mukaisesta palkasta. Palkan tulee kuitenkin tällöinkin vastata vähintään tehtävää työtä koskevan yleissitovan työehtosopimuksen määräyksiä.

2.3.3 Työnteon esteen ajalta maksettavasta palkasta tehtävät vähennykset

Työsopimuslain 2 luvun 12 § 3 momentin mukaan työnteon esteen ensimmäisen seitsemän (lakko) ja ensimmäisen neljäntoista (työsulku) työpäivän ajalta maksettavasta palkasta voidaan vähentää

- a) sellaiset kustannukset, jotka työntekijältä / toimihenkilöltä ovat säästyneet, kun hän ei ole ollut työnteon estymisestä johtuen työssä;
- b) työntekijän / toimihenkilön työnteon estymisen aikana muusta työstä ansaitsema määrä;
- c) määrä, jonka työntekijä / toimihenkilö on jättänyt tahallaan ansaitsematta muusta työstä

Kohdan a) tarkoittamat säästävät kustannukset on arvioitava tapauskohtaisesti. Toimihenkilöiden osalta tällaisia kustannuksia voivat olla esimerkiksi päivittäiset matkakulut toimihenkilön kodin ja varsinaisen työntekopaikan välillä. Sähköistys- ja sähköasennusalan työntekijöille päivittäiset matkakulut korvataan heidän ollessaan työssä työhönottopaikan ulkopuolella. Heille ei tästä syystä voitane

tulkita syntyvän vastaavaa kulusäästöä matkakuluista, vaikka he työnteon estyessä saisivat odottaa työnteon esteen päättymistä kotonaan.

Kohdan c) tarkoittamasta tilanteesta on kysymys esimerkiksi, kun työntekijä / toimihenkilö on kieltäytynyt suorittamasta työnantajan työntekijälle / toimihenkilölle työnteon estymisen aikana osoittamaa muuta kuin työntekijän / toimihenkilön työsopimuksen mukaista työtä.

Edellä mainitut vähennykset työntekijän / toimihenkilön palkasta voidaan tehdä vain työsopimuslain yleisiä kuittausrajoituksia noudattaen.

2.4 Sähköistys- ja sähköasennusalan työntekijän / toimihenkilön vuosiloma ja työnteon estyminen

2.4.1 Vuosilomaoikeuden kertyminen sähköistys- ja sähköasennusalan työntekijälle / toimihenkilölle työnteon esteen ajalta

Siltä osin, kun työnantaja on velvollinen maksamaan työstä estyvälle työntekijälle / toimihenkilölle palkkaa hänen työnsä estymisensä ajalta työsopimuslain 2 luvun 12 §:n nojalla, palkkaan oikeuttavat päivät luetaan työssäolopäivien veroisiksi päiviksi kertyvän vuosiloman pituutta laskettaessa.

Tämän jälkeiseltä työnteon estymisen ajalta, jolta työntekijä / toimihenkilö työsopimuslain edellä mainitun säännöksen mukaan ei ole oikeutettu palkkaan, työntekijälle / toimihenkilölle ei kerry vuosilomaoikeutta

2.4.2 Vuosiloman pitäminen työnteon ollessa estyneenä

Työnteon estyminen ei vaikuta työntekijän / toimihenkilön vuosiloman ajankohtaan. Työntekijä / toimihenkilö pitää vuosilomansa lain mukaan määrättyinä tai sovittuna ajankohtana riippumatta siitä, kohdistuuko vuosiloma osittain tai kokonaan ajankohtaan, jolloin työntekijän / toimihenkilön työnteke olisi ollut estyneenä. Myös vuosilomapalkka maksetaan normaalisti.

Jos työntekijän / toimihenkilön työnteon estyminen alkaa hänen osaltaan vaikuttaa vasta hänen palattuaan vuosilomalta, lasketaan jaksossa 2.1 tarkoitettu seitsemän (lakko) / neljätoista (työsulku) työpäivän ajanjakso, jolta esteajan palkkaa on maksettava, loman päättymispäivää lähinnä seuraavasta työvuoroluettelon mukaisesta työpäivästä lukien.

Sähköistys- ja sähköasennusalan työntekijän lomarahasta 1/3 maksetaan lomalle lähdettyäessä. Sähköistys- ja sähköasennusalan työehtosopimuksen 17 §:n kohdan 7 mukaan lomarahasta 2/3 suoritetaan sen palkanmaksun yhteydessä, jolloin työntekijän palkka lomaltapaluupäivältä maksetaan normaalisti. Lomaltapaluupäivällä

tarkoitetaan tässä päivää, jolta työntekijälle loman päätyttyä maksetaan työssäoloajan palkkaa tai päivää, jolta työntekijälle maksetaan jaksossa 2.1 tarkoitettua esteajan palkkaa.

Toimihenkilön osalta lomarahasta 50 % maksetaan vuosilomapalkan yhteydessä ja 50 % loman jälkeisenä yrityksen säännönmukaisena palkanmaksupäivänä, ellei paikallisesti toisin sovita.

2.5 Sähköistys- ja sähköasennusalan työntekijän / toimihenkilön työajan lyhennys ja työnteon estyminen

Työajan lyhennysvapaa voitaneen työehtosopimuksen yleisten ennakoilmoitusaikaa koskevien määräysten mukaan osoittaa pidettäväksi päivänä, jona työntekijän / toimihenkilön työnteke olisi estyneenä. Kyseiseltä päivältä maksetaan tällöin normaali ansionmenetyksen korvaus.

Jos työnteon estyminen on alkanut työajan lyhennyksenä pidettyjen päivien aikana, on seitsemän (lakko) / neljäntoista (työsulku) työpäivän pituinen työnteon estymisaika katsottava alkavan vasta pidetyn työajan lyhennysvapaan jälkeen lähinnä seuraavana työvuoroluettelon mukaisena työpäivänä.

Työajan lyhennysoikeutta kertyy työnteon estyneenä ollessa siten kuin edellä jaksossa 2.4.1 on vuosilomaoikeuden kertymisen osalta esitetty.

OSA 3: TYÖTAISTELUTOIMENPITEIDEN VAIKUTUS TILAAJAN, ALIHANKKIJOIDEN JA TAVARANTOIMITTAJIEN KANSSA TEHTYJEN SOPIMUSTEN TÄYTTÄMISEEN

3.1 Reklamaatiot tilaajalle, alihankkijalle ja tavarantoimittajille

Työsulku ja lakko ovat kumpikin yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaisia ylivoimaisia esteitä, jos ne tosiasiallisesti estävät sovittuun työhön (esim. sähköurakka tai laskutyö) suorittamisen.

Se, voidaanko muiden työmarkkinaosapuolten toimeenpanemien työtaistelutoimenpiteiden katsoa muodostuvan ylivoimaiseksi esteeksi sähköistys- ja sähköasennusalan töiden kannalta, on arvioitava tapauskohtaisesti sen mukaan, millä tavoin työtaistelutoimenpiteet vaikuttavat sähköurakoitsijan ja tilaajan välisen sopimuksen täyttämiseen.

Käytännössä ongelma tulee muodostumaan siitä, ettei sähköurakoitsija toisten työtaistelutoimien takia pääse työmaalle lainkaan täyttämään suoritustaan. Muiden tahojen työtaistelutoimet saattavat myös estää sähköurakoitsijan suorituksen täyttämisen työmaa-aikataulun mukaisesti edeltävien työvaiheiden puuttumisen tai keskeneräisyyden takia.

Sopijapuolten reklamaatiovelvollisuudet ja urakoitsijan oikeudet lisäaikaan ja korvauksiin kärsimistään lisäkustannuksista riippuvat käytettävistä sopimusehdoista. Urakoitsijoita kehoitetaan tarkistamaan, millä sopimusehdoilla töistä on sovittu ja noudattamaan näiden sopimusehtojen mukaisia menettelytapaohjeita.

Yleisohje reklamaatioihin: Olivatpa sopimusehdot mitkä tahansa, urakoitsijan tulee asemansa turvataksaan työn suorittamisen estyessä **viipymättä toimittaa tilaajalle kirjallinen reklamaatio**, josta käy ilmi:

- sähkötyöt ovat keskeytyneet / tulevat todennäköisesti keskeytymään osittain tai kokonaan Paperiliitto ry:n ajalla 27.1. - 17.2.2020 toimeenpaneman lakon ja / tai Metsäteollisuus ry:n ajalla 10.2. - 13.2.2020 toimeenpaneman työsulun aiheuttaman esteen / sähköistys- ja sähköasennustöitä edeltävien rakennustöiden puuttumisen tai keskeneräisyyden vuoksi;
- vaatimus urakka-ajan / työn suoritusajan pidentämisestä edellä mainittujen työtaistelutoimenpiteiden sähköurakoitsijan suoritukselle aiheuttaman ylivoimaisen esteteen vaikutusajalta;
- varaus vaatia tilaajalta korvaus kaikista niistä lisäkustannuksista, joita ylivoimainen este aiheuttaa sähköurakoitsijan suoritusvelvollisuuden täyttämiseksi;
- esitys siitä, että työmaapäiväkirjaan tai tilaajan erikseen pitämään päiväkirjaan merkitään työpäiväkohtaisesti työmaalla ilmenevät sähköurakoitsijan suoritusta estävät tekijät ja niiden syyt.

Ilmoitus on tehtävä kirjallisesti uhalla, että urakoitsija muussa tapauksessa menettää oikeutensa esittää vaatimuksia. Toinen ilmoitus tilaajalle on tehtävä, kun työt todella estyvät.

Ilmoitus voidaan tehdä työmaakokouksessa siten, että se otetaan työmaakokouksen pöytäkirjaan tai sen liitteeksi, tai ilmoitus voidaan toimittaa muutoin todisteellisesti, esimerkiksi sähköpostina, henkilölle, joka urakkasopimuksen mukaan on kelpoinen edustamaan tilaajaa sopimusasioissa.

Edellä mainittujen työtaistelutoimenpiteiden aiheuttama töiden keskeytyminen saattaa vaikuttaa myös urakoitsijan ja tämän alihankkijan tai tavarantoimittajan väliseen sopimussuhteeseen. Mikäli tilattua alihankintasuuritusta tai tavaraa ei pystytä ottamaan sovittulla tavalla vastaan, tulee asiasta viipymättä ilmoittaa alihankkijalle tai tavarantoimittajalle ja sopia menettelytavoista.

Näissä tilanteissa on tärkeää tarkistaa kauppa-asiakirjoista,

- a) millä toimitusehdoilla tilaus / kauppa on tehty;
- b) onko ehdoissa ylivoimaista estettä koskevia määräyksiä; ja
- c) mitä seuraamuksia suorituksen / tavarantoimituksen vastaanoton estymisestä tilaajalle / ostajalle voi aiheutua.

OSA 4: LISÄTIEDOT

4.1. Lisätiedot

Asiaa koskevat tiedustelunne pyydämme osoittamaan toimistossamme;

- stta@stta.fi
- tyosuhdeasiat@stul.fi

Työsuhdeneuvonta: puhelin 09 547 610.

Kunnioitavasti

Sähkötekniset työnantajat STTA

Esa Larsén
Toimitusjohtaja

LIITTEET:

- Malli työnteon estymistä koskevasta ilmoituksesta, sähköistys- ja sähköasennusalan työntekijä / toimihenkilö, liite 1
- Malli palkanmaksun keskeytymistä koskevasta ilmoituksesta, sähköistys- ja sähköasennusalan työntekijä / toimihenkilö, liite 2